

Varhaiskasvatuksen opettajien työehtojen edistäminen

KHALL 08.05.2023 § 76

Varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista on huolestuttava pula varhaiskasvatuksessa. Tilanne on valtakunnallinen ja asettaa kunnat haastavaan tilanteeseen lakisääteisen työvoiman rekrytoimisen ja pitovoiman suhteen. Erityisen haastava tilanne on maaseutumaisissa kunnissa, joissa koulutusmahdollisuudet ovat etäisyyksien päässä.

Tammelassa on ollut auki varhaiskasvatuksen erityisopettajan paikka kolmen vuoden ajan tuloksetta. Kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia ei ole saatu kaikkiin tehtäviin, erityisesti esiopetuskelpoisista varhaiskasvatuksen opettajista on pulaa. Talven 2023 varhaiskasvatuksen opettajan haussa ei ollut hakijana yhtään varhaiskasvatuksen opettajaa, jolla olisi ollut valmiina suomalainen kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinto. Varhaiskasvatuslaki edellyttää vuoteen 2030 mennessä, että varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteeseen kuuluu varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja sekä riittävä määrä varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Etenkin yliopistokoulutetuista kasvatustieteen kandidaateista ja maisterista varhaiskasvatuksen opettajan tai erityisopettajan pätevyydellä on pulaa.

Ratkaisua työvoiman saatavuuteen ja pysyvyyteen edistää työolot, palkkaus ja koulutusmahdollisuudet. Tammelan varhaiskasvatuksessa on kehitetty työolosuhteita vastaamaan nykyistä varhaiskasvatuslakia ja opetussuunnitelmaa, lisäksi kunnan henkilöstö on huomioitu henkilöstöeduin. Varhaiskasvatuksen opettajien palkkaus ja koulutusmahdollisuudet varhaiskasvatuksen opettajakasi tai erityisopettajaksi edellyttävät kehittämistä.

Tammelassa varhaiskasvatuksen lastenhoitajien palkkaa korotettiin vuoden 2021-2022 aikana 6,36 prosenttiin ja vuorohoidon lastenhoitajien 10,65 prosenttiin hinnoittelun peruspalkan alarajasta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaa korotettiin vuoden 2022 aikaan 12,60 prosenttiin hinnoittelun peruspalkan alarajasta. Perhepäivähoitajien palkka on 12,26 prosenttia alarajasta. Muiden ammattiryhmien palkkojen tarkastus on jäänyt vähemmälle huomiolle. Varhaiskasvatuksen opettajan palkka on tällä hetkellä 3,45 prosenttia alarajasta, varhaiskasvatuksen sosionomin 3,95 prosenttia, päiväkodin johtajan 5,59 prosenttia ja varhaiskasvatuspäällikön on ollut sama vuodesta 2014 alkaen yleiskorotuksia lukuun ottomatta. Epäpätevän varhaiskasvatuksen opettajan tehtäväkohtainen palkka on korotettu 6,05 prosenttia hinnoittelun peruspalkan alarajasta.

Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuden ja työtä tekevien pysyvyyden parantamiseksi ehdotuksena on korottaa varhaiskasvatuksen opettajien palkkaa koulutussidonnaisesti. Koulutussidonnaisuus perustuu virkaehtosopimukseen (KVTES/OVTES). Varhaiskasvatuksen opettajan OVTES hinnoittelun peruspalkka on nyt 2568,34 ja Tammelassa tehtäväkohtainen palkka 2657,06.

Varhaiskasvatuksen epäpätevän opettajan (KVTES) hinnoittelun peruspalkka on 2480,71 ja Tammelassa tehtäväkohtainen palkka 2630,88. Varhaiskasvatuksen sosionomin (KVTES) hinnoittelun peruspalkka on 2530,96 ja Tammelassa tehtäväkohtainen palkka 2630,88. Osa kunnista on päättänyt rekrytointilisään, varhaiskasvatuksen opettajan palkan korottamiseen tai tehtäväkohtaisen palkanlisään kasvatustieteen maisterin tutkinnon perusteella.

Varhaiskasvatuksen opettajien ja kelpoisuuden vaativien varhaiskasvatuksen viranhaltijoiden saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi ehdotus tehtäväkohtaisten palkkojen korottamiseksi on seuraava:

- varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus, esiopettajan kelpoisuus, kasvatustieteen maisterin tutkinto +350 €/kk
- varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus, esiopettajan kelpoisuus, kasvatustieteen kandidaatin tai lastentarhanopettajan tutkinto +250 €/kk
- varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus, esiopettajan kelpoisuus, sosionomin tai vastaavan tutkinnon mukainen kelpoisuus +200 €/kk
- varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus +150 €/kk

Palkkamuutoksen vaikutus varhaiskasvatuksen talousarvioon on + 54 000 € vuodessa.

Tammelassa työskentelee 17 varhaiskasvatuksen opettajaa (kasvatustieteen maistereita 1, kasvatustieteen kandidaatteja 1, esiopetuskelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia 7, varhaiskasvatuksen opettajia sosionomikoulutuksella 7). Osa kelpoisista varhaiskasvatuksen opettajista on työlomalla tai tehtävään ei ole ollut kelpoista hakijaa, joten sijaisuuksiin on palkattu lähihoitajia tai vastaavan koulutuksen omaavia 5. Varhaiskasvatuksen erityisopettajista yksi on kelpoinen tehtävään ja kaksi ovat varhaiskasvatuksen opettajia. Päiväkodin johtajilla ja varhaiskasvatuspäälliköllä on kasvatustieteen maisterin tutkinto.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät ovat muuttuneet vaativammiksi lakimuutosten myötä. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa lapsiryhmästä, sen suunnittelusta, arvioinnista ja toiminnan toteutumisesta. Varhaiskasvatuksen opettajan vastuulla on lapsen henkilökohtaisen suunnitelman laatiminen. Varhaiskasvatuksen opettaja johtaa oman lapsiryhmän henkilöstötiimiä pedagogisella osaamisella. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään edellytetään vuoden 2030 jälkeen kasvatustieteen maisterin, kasvatustieteen kandidaatin ja varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuutta opintojen siirtymäsäädökset huomioiden. Varhaiskasvatuksen lapsiryhmän tiimissä tulee olla varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Kaikissa lapsiryhmissä tulee olla saatavilla riittävät varhaiskasvatuksen opettajan palvelut. Varhaiskasvatuksen hallinnon ja päiväkodin johtamistehtävään edellytetään kasvatustieteen maisterin tutkintoa. Varhaiskasvatuksen johtamistehtävä sisältää kasvatusta ja opetushallinnon lainsäädännön hallintaa, pedagogista johtamista ja kehittämistä, kasvatustieteen instituution

ammattillisen toimijuuden johtamista, henkilöstön ja hyvinvoinnin johtamista sekä henkilökohtaisen johtamisosaamisen kehittämistä muuttuvassa yhteiskunnassa. Lisäksi johtamistehtävä edellyttää laajasti erilaisten tietokoneohjelmien käytön osaamista.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajien saatavuutta parantaa varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmahdollisuuksien tukeminen varhaiskasvatuksen erityisopettajiksi. Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuutta parantaa varhaiskasvatuksen sosionomien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien koulutusmahdollisuuksien tukeminen varhaiskasvatuksen opettajiksi. Koulutuksissa edellytetään lähiopetuspäiviä koulutuksesta riippuen vähintään kahden kuukauden ajalle. Koulutetusta henkilökunnasta on kova kysyntä varhaiskasvatuksessa. Kunnan palvelujen turvaamiseksi henkilöstön osaamiseen ja hyvinvointiin huomion kiinnittäminen parantaa kunnan toimintaedellytyksiä. Kunnan muun henkilöstön osalta koulutuksen tukemiseen palataan harkinnanvaraisia vapaita koskevan ohjeen päivityksen yhteydessä.

Valmistelija: Varhaiskasvatuspäällikkö Paula Laakso, puh. 050 372 2267

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää

- 1) varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisten työntekijöiden palkan korottamisesta 1.8.2023 alkaen seuraavasti:
 - kasvatustieteen maisterin koulutus +350 €/kk,
 - kasvatustieteen kandidaatin koulutus +250 €/kk,
 - varhaiskasvatuksen opettajan ja esiopettajan koulutus +200 €/kk sekä
 - varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin koulutus +150 €/kk
- 2) varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutuksen tukemisesta myöntämällä palkallista vapaata 2 pv/kk kunnan vakituiselle henkilökunnalle 1.8.2023 alkaen.

Päätös: Kunnanhallitus päätti

- 1) varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisten työntekijöiden palkan korottamisesta 1.8.2023 alkaen seuraavasti:
 - kasvatustieteen maisterin koulutus +350 €/kk,
 - kasvatustieteen kandidaatin koulutus +250 €/kk,
 - varhaiskasvatuksen opettajan ja esiopettajan koulutus +200 €/kk sekä
 - varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin koulutus +150 €/kk
- 2) palauttaa valmisteluun varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutuksen tukemista koskevan asian.

Ote: varhaiskasvatuspäällikkö, henkilöstöpäällikkö

Kunnanhallitus palautti varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutusmahdollisuuksien tukemiseen liittyvän asian uudelleen valmisteluun. Aikaisemmassa käsittelyssä 8.5.2023 § 76 esityksenä oli kaksi palkallista koulutuspäivää kuukaudessa lähiopiskelua varten. Tutkintoon johtavien palkallisten koulutuspäivien rinnalle on noussut koulutuskorvaus tutkinnon saavuttamisen jälkeen tai palkallisten koulutuspäivien määrä vuodessa. Lisäksi kunnassa on ilmennyt tarve lisätä erityisopettajia kouluissa.

Varhaiskasvatuksen opettajista, varhaiskasvatuksen erityisopettajista ja perusopetuksen erityisluokanopettajista on tällä hetkellä pulaa. Työntekijöiden työuralla etenemismahdollisuuksia voidaan lisätä tukemalla koulutusta esimerkiksi lisäkouluttautumalla varhaiskasvatuksen lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen opettajaksi tai varhaiskasvatuksen opettajasta varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi tai luokanopettajasta erityisopettajaksi. Varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan koulutuksiin sisältyy muun muassa työssä oppimista, joka yleensä toteutetaan yliopistojen määrittämissä työharjoittelupaikoissa. Tässä tilanteissa työntekijälle jää lähes ainoaksi vaihtoehtoksi anoa palkatonta vapaata. Palkallisten koulutuspäivien määrä vuodessa toimisi tukena näissä tilanteissa. Varhaiskasvatuksen opettajan koulutus täydentävänä monimuotokoulutuksena kestää yleensä kaksi vuotta ja yliopistokoulutuksena yleensä neljä vuotta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutuksen kesto on yleensä yksi lukuvuosi. Luokanopettajaa täydentävät erityisluokanopettajan opinnot ovat yhden lukuvuoden mittaiset.

Koska koulutuksen kesto riippuu osittain opiskelijasta, yhtenä koulutuksen tukemisen vaihtoehtona on työnantajan maksama koulutuskorvaus määrätyn tutkinnon saavuttamisesta. Koulutustuki kannustaa tutkinnon loppuunsaattamiseen ja työllistymiseen kunnassa. Koulutuskorvauksen tarkoitus on kompensoida työntekijän palkatonta opintojaksoa taloudellisella tuella. Tutkinnon tulee tuoda lisäarvoa työnantajalle aloilla, joilla työntekijöiden saatavuus on tällä hetkellä heikkoa. Koulutustuki edistää kunnan osaamispääoman lisäämistä ja työpaikkojen vakituista täyttämistä. Kunnan näkökulmasta koulutetulla henkilöstöllä voidaan saavuttaa taloudellista etua määräaikaisten palkkaamisen vähentyessä.

Palkalliset koulutuspäivät tutkintoon johtavassa koulutuksessa tukee ja kannustaa vakituisen työntekijän lisäkouluttautumista. Koulutuskorvaus kannustaa vakituista työntekijää saavuttamaan tutkinnon ja jatkamaan työtä Tammelan kunnassa. Palkalliset koulutuspäivät lisäävät taloudellista tukea ja kannustaa hakemaan lisätutkintoon johtaviin koulutuksiin. Vakituksella henkilöstöllä on paljon työkokemuksen tuomaa osaamista, joka voidaan ajatella olevan eduksi lisäkoulutusvaiheessa.

Valmistelija:

Varhaiskasvatuspäällikkö Paula Laakso, puh. 050 372 2267
Sivistystoimenjohtaja Pekka Lintonen, puh. 050 339 3675

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää, että

- 1) kunta tukee vakituisen työntekijän varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan tutkintoon johtavaa koulutusta kymmenellä palkallisella koulutuspäivällä vuodessa. Tutkintoa kohden koulutuspäiväetuus myönnetään erityisopettajan opintoihin yhden vuoden ajalle ja varhaiskasvatuksen opettajan opintoihin kahden vuoden ajalla (1. lukuvuosi 10 päivää ja 2. lukuvuosi 10 päivää).
- 2) kunta maksaa vakituiselle työntekijälle varhaiskasvatuksen opettajan tutkinnon valmistumisesta kertaluontoisena koulutuskorvauksena 700 euroa ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan tutkintoon valmistumisesta kertaluontoisena koulutuskorvauksena 500 euroa. Korvaus maksetaan kyseiseen koulutukseen valmistumisen jälkeen puolen vuoden kunnassa tehdyn työn jälkeen.
- 3) koulutuskorvaus maksetaan kunnan tarpeen mukaisesti eli kunnassa tarvittavan varhaiskasvatuksen opettajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajien tai perusopetuksen erityisluokanopettajien määrän mukaan. Koulutukseen osallistumisesta ja etuudesta sovitaan ennen koulutuksen aloittamista. Tuen saaminen edellyttää viranhaltijapäätöstä.

Lisäksi kunnanhallitus päättää edellyttää, että työntekijän on oltava vakituudessa työsuhteessa Tammelan kunnassa korvausten myöntöhetkellä.

Asian käsittely: Varhaiskasvatuspäällikkö Paula Laakso oli klo 15.02—15.17 välisen ajan läsnä kokouksessa esittelemässä asiaa. Hän kertoi myös siitä, miten kunnanhallituksen keväällä tekemä päätös on vaikuttanut varhaiskasvatuksen rekrytointeihin. Paula Laakso poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Ilkka Tuovinen saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Ote: Sivistystoimenjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, henkilöstöpäällikkö

KHALL 15.09.2025
141/01.00.01/2023

Varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista oli huolestuttava pula koronavuosien jälkeisellä ajalla. Valtakunnalliseksi muodostunut varhaiskasvatuksen opettajapula näyttäytyi Tammelassa siten, että lukuisten rekrytointien tuloksena yhtään kelpoista hakijaa ei hakenut varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen erityisopettajan työpaikkoja. Näitä työpaikkoja täytettiin ilman kelpoisuutta olevilla

työntekijöillä, koska lapsiryhmässä pitää olla varhaiskasvatustilain mukainen henkilöstömitoitus. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehdoista on säädetty lailla. Tilanteen korjaamiseksi kunnassa päätettiin tukea vakituksessa työsuhteessa olevia työntekijöitä kouluttautumaan varhaiskasvatuksen opettajiksi tai varhaiskasvatuksen erityisopettajiksi. Lisäksi työehtoja parannettiin palkkauksen osalta.

Kunnanhallituksen päätöksellä vakituisten varhaiskasvatuksen opettajan kouluttautumista varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajaksi on tuettu antamalla työntekijälle palkallista opintovapaata 10 päivää erityisopettajan koulutukseen yhden vuoden ajalle ja varhaiskasvatuksen opettajan tutkintoon kahden vuoden ajalle (yhteensä 20 päivää). Lisäksi kunta maksaa vakitukselle työntekijälle tutkinnon valmistumisesta kertaluontoisena koulutuskorvauksena 500 euroa/700 euroa valmistumisen jälkeen puolen vuoden kuluttua kunnassa tehdyn työn jälkeen, jolloin työntekijän on oltava kunnassa vakituksessa työsuhteessa. Koulutustuki on tehty varhaiskasvatuksen kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saavuttamiseksi ja mahdollistanut kunnan vakituksien henkilöstön (varhaiskasvatuksen lastenhoitaja tai ohjaaja) kouluttautumisen ja etenemisen työuralla.

Lähtötilanteessa varhaiskasvatuksessa ei ollut kelpoista varhaiskasvatuksen opettajaa, vaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävää teki varhaiskasvatuksen opettaja. Myös viisi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa siirtyi tekemään varhaiskasvatuksen opettajan tehtävää opettajapulan vuoksi. Kolme vuotta sitten myös varhaiskasvatuksen lastenhoitajista oli pulaa, esimerkiksi sijaistarpeisiin oli vaikea saada kelpoisia hakijoita.

Koulutustukea on käyttänyt varhaiskasvatuksen opettaja, joka opiskeli varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi ja tekee valmistumisen jälkeen työtä Tammelassa. Tammelassa on nyt kaksi kelpoista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Tarve kolmannelle ryhmässä olevalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle on vielä. Koulutustukea on käyttänyt kolme varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa, jotka opiskelevat varhaiskasvatuksen opettajiksi. Yksi heistä on jo valmistunut ja työskentelee Tammelassa, kahden opinnot ovat edenneet suunnitelmien mukaan työn ohella. Tämänhetkisen tilanteen mukaan koulutustuella opiskelevat työntekijät mukaan lukien varhaiskasvatuksessa on yhtä lukuun ottamatta kaikki varhaiskasvatuksen opettajat paikat saatu täytettyä kelpoisilla työntekijöillä.

Koulutustuki ja varhaiskasvatuksen opettajien työehtojen parantaminen ovat tuottaneet toivotun tuloksen. Toki työelämässä voi tapahtua muutoksia, joihin tulee varautua. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskeva lakimuutos vuonna 2030 vähentää varhaiskasvatuksen lastenhoitajien määrää lapsiryhmässä ja lisää varhaiskasvatuksen opettajien tai sosionomien määrää. Tämänhetkisen tilanteen mukaan ja lakimuutos huomioiden, Tammelassa kiinnitetään huomiota varhaiskasvatuksen sosionomien rekrytointiin ja varhaiskasvatuksen opettajien (KK, KM) riittävään määrään.

Perusopetuksessa kaksi luokanopettajaa on kouluttautunut erityisluokanopettajaksi.

Valmistelija: Kasvatuspäällikkö Paula Laakso, p. 050 372 2267
Sivistysjohtaja Pekka Lintonen, p. 050 339 3675
Henkilöstöpäällikkö Leena Ahola, p. 050 569 6348

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää, että

- 1) vakituisen varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan tutkintoon johtava koulutuksen tukeminen päättyy 30.9.2025 kymmenen (10) palkallisen opintopäivän ja koulutuskorvauksen osalta. Sitä ennen aloitetut hyväksytyt koulutukset on mahdollista suorittaa loppuun entisin tukiehdoin.
- 2) varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö siirtyy kunnan yhteisiin periaatteisiin koulutusten tukemisessa.

Päätös: